

AL
press

edice
KIOKAN

JAROSLAVA ČERNÁ
JEDEN ŽIVOT
NESTAČÍ

edice
KIOKAN

JEDEN ŽIVOT NESTAČÍ

JAROSLAVA ČERNÁ

edice
KIŮKAN

Copyright © Jaroslava Černá, 2008
Copyright © ALPRESS, s. r. o.

Všechna práva vyhrazena.

Žádnou část knihy není dovoleno užít
nebo jakýmkoli způsobem reprodukovat bez písemného
souhlasu držitele práv, s výjimkou krátkých citací
nebo odkazů, které tvoří součást kritického hodnocení.

Copyright © Jaroslava Černá, 2008

Redakční úprava Drahomíra Smutná

Grafická úprava obálky Tomáš Řízek

Elektronické formáty Dagmar Wankowska, *LiamART*

Vydalo nakladatelství Alpress, s. r. o., Frýdek-Místek, v edici

Klokan, 2017

shop@alpress.cz

Přepřelované vydání (první vydání Beletris, 2008)

ISBN 978-80-7543-615-3 (pdf)

ÚVOD I.

Oldřiška

„Tak babi, řeknete našim čtenářům, kolika let se dnes dožíváte?“

Svou otázku jsem řekl hodně nahlas a snažil jsem se vyslovovat natolik srozumitelně, aby mi drobná stoletá žena v křesle rozuměla. To křeslo bylo určitě její stálé místo v prostorném obývacím pokoji, a i když stálo v rohu, působilo dominantně stejně jako stoletá dáma. Ostatní nábytek byl přizpůsoben rodinné oslavě. Několik stolů a hodně různorodých židlí.

„Tak víš co, mladíku, nekřič na mě, já ještě slyším dost dobře. Taky nejsem tvoje babi, a počítat umím dobře. Ne každý musí být ve sto letech nutně dementní.“

Vlna smíchu, kterou jasná odpověď vyvolala, mě totálně odrovnala. Vyschlo mi v ústech a potřeboval jsem se napít. Musel jsem se zatvářit úplně pitomě, protože smích nepolevoval. Jen ta žena se nesmála. Nemusela. Všechno měla v očích. Jiskřičky humoru těžko zakrývaly laskavý pohled... na všechno... i na mě. A nemusela se mi smát nahlas jako většina její rodiny. Nejvíc se bavila hezká mladá dívka.

„Tak jste poznal naši Oldu. Úžasná babička, že? Pojdte se něčeho napít.“

Ještě jednou jsem se podíval do stařenčiny tváře a nechal si nalít vodku. Ta žena mě dostala dnes už dvakrát. Dvakrát během deseti minut. Svým chováním mě donutila, abych ji začal opravdu vnímat a respektovat.

Její tvář vypadala jako starý nahnědlý krepový papír. Byla opálená. Vrásky se skládaly do záhybů podle změn jejího výrazu. Smích, údiv, smích, vtípkování, smích. Podle toho se ten krepák muchlal nebo měl snahu se rovnat. Obličej jí lemovaly bílé vlasy, zastřižené někde na krku, a stáčely se do prstýnků. Nebyly nažloutlé, ani barvené do modra. Nebyly chladně bílé jako sníh na horách, ale teple bílé jako hřejivé peří.

Cítil jsem se najednou trapně. Přišel jsem na její oslavu asi o dvacet minut později a překvapeně jsem zjistil, že na mě nepočkali. Gratulace i s dortem jsem zmeškal. To se mi nestávalo.

Jsem novinář.

Jsem dost dobrý šéfredaktor známých a čtených novin, které vycházejí ve statisícovém nákladu, v pátek se zábavnou a kulturní přílohou.

Jsem tak dobrý proto, že mě lidi potřebují. Potřebují, abych o nich napsal, abych je zviditelnil, abych přišel na jejich akci, výstavu, zápas, zahájení a ukončení čehokoli. Nebo abych jim pomohl řešit křivdy, kterých se na nich dopouští někdo jiný, bezohledný a zlý.

To zvyšuje můj vlastní pocit důležitosti, a hlavně – dává mi to moc.

Jdu tam, kam chci já, píši to, co sám chci. Většinou.

A lidé si mě předcházejí a uplácují mne, protože já jsem ten, kdo o nich napíše nezaujatý článek a umístí jej na tu správnou stránku. Já jsem ten nestranný pozorovatel a kritik.

Nestranný... slyšíte to nádherné slovo? Cítíte tu moc, kterou nám, novinářům, dává? Nám, mladým a dravým?

My to přece umíme, zakousnout se do problému jako do zralé hrušky, až vám sladká a lepkavá šťáva teče po bradě a na košili a vy se olizujete a libujete si v té dobrotě... Tak chutná moc!

Pozdě jsem si všiml fleků na své nažehlené košili, vlastně až když nešly vyprat. Až když jsem musel sklonit svoji ulepenou bradu před stoletou dámou.

Ale zapomněl jsem se představit. Jmenuji se Stanislav Chlumský. Mým výrazným povahovým rysem je to, že chodím vždycky pozdě. Věřili byste tomu, že všude rádi počkají, než dorazí pan šéfredaktor, na kapsičce cedulku „PRESS“ a s digitálním foťákem?

Ne? Tak tomu klidně věřte. Chci tím vyvolat zdání, že jsem velmi zaměstnaný člověk, a daří se mi to. Záměrně jsem se naučil pospíchat a jsem proto často nabádán, abych se posadil, odpočinul si, něco pojedl a popil. Jsou to příjemné okamžiky a já jich využívám často a rád.

Mám se dobře. Takový jsem. Takový jsem byl.

Takový jsem byl, než jsem dostal pozvání od syna stoleté paní Oldřišky na oslavu jejich narozenin. Přiznám se, že jsem byl schopen napsat článek do novin i bez jeho pozvání. Jsem přece profesionál a recepty na dlouhověkost mám ve svém profesionálním malíčku, anebo je najdu na internetu.

Takže... přišel jsem pozdě, už po gratulacích, a suverénně jsem požádal, aby to předání dortu a darů, kytěk a sfouknutí svíček zopakovali, abych mohl slavnostní akt nafotit.

„Domluvte se s Oldou, jestli bude chtít,“ doporučil mi další z jejích synů, ale v hlase měl pochyby.

„Nebudu kvůli někomu, kdo chodí pozdě, hrát divadlo,“ byla jasná a stručná odpověď jubilantky.

Trochu jsem se urazil a rozhodl se nahrát na diktafon aspoň krátký rozhovor. Mezitím se mě ujala pravnučka té dámy, nalila mi vodku a celou dobu měla v očích stejné jiskřičky, jako její prababička.

„Jestli vám můžu poradit, zkuste to znovu... tedy, jestli chcete...“

Ted' už jsem chtěl, a použil jsem na ni slova její pravnučky.

„Paní Bláhová, můžeme to prosím zkusit znovu? Rád bych s vámi natočil rozhovor pro naše čtenáře, jistě by je zajímalo.... zajímaly vaše názory na...“ Došla mi řeč. Najednou jsem nevěděl, co by asi čtenáře zajímalo a co vůbec zajímá stoletou dámu.

Pomohla mi.

„Víte, co by mě zajímalo?“ začala a já si nahlas vydechl.

„Proč mi zaplatili tyhle nové zuby, když už tady dlouho nebudu. Je to zbytečné.“ Sešpulila obličej do desítek vrásek a zacvakala svými novými zuby.

„Tak to nevím..., ale třeba tady budete ještě dlouho...“

„Nebudu, vím to.“

„Proboha, jak to víte?“ vyletělo ze mě, aniž bych si uvědomil, že rozhovor nahrávám.

„Rozhodla jsem se tak už dávno..., že se dožiju stovky, a tím končím... Normálně mi věří, ale tohle mi uvěřit nechtějí, a přitom je to tak jednoduché.“

„Aha... no, ani mně se tomu nechce věřit... myslíte, že bych vám mohl položit nějakou normální otázku?“

„Normální? Co to je, normální?“ Pomačkaný krepák se náhle roztáhl do úsměvu.

„Třeba... co nemáte ráda?“

„Rozlitý kafe, posranej záchod, nepříjemné návštěvy a masařky,“ odpověděla bez rozmyšlení. Měla ze mě srandu a já jsem jí položil další stupidní otázku.

„A co ráda máte?“

Podívala se na mě a povzdechla. „Ale mladíku, přece dobrý kafe, čistý záchod, příjemné návštěvy a sítě v oknech proti masařkám, ne?“

„Aha... to chápu...“

„Chápeš houby... taky se mi líbí ještě prdelka toho sportovce... jakže se jmenuje, Vojtěchu? Jak se jmenuje ten sportovec s tou hezkou prdelkou?“

Stařík, kterému mohlo být tak osmdesát, se těžce zvedl od stolu a udělal k nám asi tři kroky.

„Šebrle se jmenuje, maminko, myslíš toho desetibojaře, že?“

„Jo, toho myslím. Vidíš mladíku, Vojta si konečně zapamatoval mého oblíbeného sportovce, no jo, taky už mu paměť tak neslouží... za rok mu bude osmdesát.“

A já jsem najednou měl strach vstát z křesla vedle té stoleté dámy, aby mi nekoukala na zadek.

Bylo pozdě.

„To není jak ty úřednický rozsedlý zadky, co mají skoro všichni chlapi, a ty taky... všimla jsem si, hned jak jsi přišel, jak ho máš rozsedlej...“

Měl jsem v hlavě dokonale vymeteno a netušil jsem, na co bych se ještě mohl zeptat. Chvíli bylo ticho a už jsem chtěl diktafon vypnout, když se dáma vedle mě sama a potichu rozmluvila. Všiml jsem si, že maličko šišlá, jak se snaží šeptat, nebo jí možná její nové zuby opravdu neseseděly.

„Splníš mi poslední přání?“

„Ano, rád,“ odpověděl jsem šeptem stejně spiklenecky.

„Za pár dní už tady nebudu. Už nebudu zajímavá. Ale mám souseda. Sašu, je to ještě mladík, ale je moc zají-

mavý. Zajdi za ním a uvidíš, že se naučíš poslouchat, že se dozvíš věci, o kterých teď nemáš ani ponětí. Víš, on dnes nepřijde, je nějaký nachlazený a já už se s ním nevidím. Řekni mu, ať se nebojí, že se zase setkáme... ať vydrží. Víš, my dva už jsme se kdysi dávno setkali a prožili spolu kus života, ale on ti to vysvětlí sám, já už jsem dnes unavená...“

Měl jsem v hlavě zmatek.

„Ale já vám asi nerozumím, nevěřím na...“

„To nevadí, jen udělej, co ti říkám, předej mu ten vzkaz. On už bude vědět, on ví, že toho ještě moc nevím a neumím, že se ještě musím moc učit... On ví, že se vrátím, protože... i ty na to jednou přijdeš, máš to ve tváři... protože... jeden život nestačí... proto se vracíme, víš?“

Paní Oldřišce pomalu klesla hlava k prsní kosti.

„Tak pojdte k nám ke stolu, maminka si teď zdřímne, ještě nás čekají dlouhé oslavy a touhle dobou je zvyklá si odpočinout,“ zval mě k jídlu její syn Vojtěch.

Opatrně jsem krájel a žmoulal klobásu, v myšlenkách u dámy, která spokojeně podřimovala v křesle. Tak přece už blázní, běželo mi hlavou.

Jeden život nestačí...?

Co tím chtěla říct? Co je to za blbost? Co mám jako ve tváři?

Snažil jsem se dělat, že mi klobáska chutná, a nevypadat zmateně.

„Vypadáte trochu zmateně... dáte si pivo?“ Proud otázek, které jsem si kladl, přerušila hezká vnučka, vlastně pravnučka paní Oldřišky Bláhové.

Oči jí jiskřily stejně jako její prababičce a já měl najednou pocit, že přesně ví, co se ve mně odehrává.

Místo odpovědi jsem jen trochu pootočil hlavu a podíval se na spící stoletou dámu. Nalíčené řasy měla položené přes oteklá spodní víčka. Ani se nepohnuly.

„Vypadá dobře, že? Trochu jsem ji namalovala, aby byla hezká... Dáte si to pivo?“

„Dám, děkuji.“ Pozoroval jsem teď řasy, oči a obličej dívky, skloněné ke sklenici na stole.

„Víte, že jste své prababičce podobná?“

„Vím... a nejen fyzicky... Řekla mi to.“

„Vy si asi rozumíte, že?“

„To ano, ale některé její věty si zatím nedokážu přeložit... jen se snažím ji poslouchat.“

„Třeba?“

„Třeba mi řekla, když jsem se hlásila na práva, abych to nedělala, protože nedokážu jít sama proti sobě... a tak jsem ji poslechla. Nebo prostě jen řekne: Nepospíchej, ještě není ten správný čas. A já jen vím, že ji mám poslechnout, zklidnit se... zatím vždycky měla pravdu.“

„A co tedy studujete?“

„Italštinu, španělštinu, a teď jsem si přibrala historii architektury, vlastně úplně něco jiného, než jsem chtěla.“

Odmlčela se a já se zeptal: „Myslíte, že se mnou ještě bude chtít mluvit?“

„To nevím, nechte to na ní... Ale o tom, co jsem vám řekla, psát nebudete, že ne?“

„Jestli si to nepřejete, tak ne.“

„O to nejde, ale Olda je tak... zvláštní, že se to popsat nedá, a já nechci, aby to vypadalo, že už ve svých letech blázní... Třeba dnes ráno, probudila se a řekla mi... jak to jen bylo...?“

Odmlčela se. Pak se na mě vážně podívala.

„Řekla, abych se dlouho netrápila, že když budu chtít, tak se vrátí... a já tomu rozumím tak, že mi chtěla říct...“ jako by se bála dokončit větu.

„Myslíte si, že mluvila o smrti?“ zeptal jsem se odvázně.

„Myslím, že ano. Ale já nechci, aby umřela, mám ji moc ráda.“

Zaváhal jsem, jestli jí mám říct, že mi naznačila něco podobného, ale mlčel jsem. Nevím, tehdy jsem nevěděl, co tím sledovala, proč řekla cizímu člověku o své smrti. Ale ta myšlenka už byla tady. Asi jen my dva jsme tehdy mohli tušit, že se chystá odejít, a trochu nás to spojilo. Ale kdo by tomu věřil? Její pravnučka to odmítla, a já? Proč bych měl?

„Jak se jmenujete? Já jsem Chlumský, Standa.“

„Já vím, znám vás... já se jmenuji stejně jako babička, Oldřiška Bláhová.“

Spontánně jsme si podali ruce a otočili hlavu k babičce. Oči už měla otevřené a dívala se na nás zvláštním, zvědavým pohledem, trochu se zamračila, ale potom se usmála. Nevím, proč jsem se rychle přesunul do křesla vedle ní a nenápadně zapnul diktafon.

„Nebojte se, nakonec všechno dobře dopadne, jen k tomu musíte dojít... oba.“ Úsměv jí nezmizel a já jsem byl zmatený. Pak pokračovala.

„Moje Oldřiška to ještě neví, ale už je na cestě... na správné cestě, já to vím... A vy?“ dlouze se na mě zadívala. „Vy se k ní jen přidáte... a dejte si pozor na autobusy...“ Trochu se zamračila, ale najednou se ten mráček rozplynul a začala mě vnímat jakoby jinak.

„Tak kde jsme to skončili? U těch zubů, že? No, zbytečně vyhozené peníze, ještě že jsou vyndavací, to bych se s nima taky mohla, až umřu, udusit.“

Přivolala svoji pravnučku pohledem.

„Chceš něco, babi?“

„Trochu vody, broučku, a netvař se tak vážně, přece oslavujete, ne?“ Trochu zašišlala a mě vůbec nenapadlo si myslet, že je dětinská. Bylo to zubní protézou.

„A co ty, mladíku, tváříš se, jako by bylo sto let tobě... Kdybys věděl, jak já jsem se dokázala v životě smát! Kolikrát jsem se smíchy až počůrala, když jsem byla mladá...“

Oči jí zmizely ve vráskách od smíchu, ale ještě na mě stihly zajiskřit.

„Teď, když si od smíchu učůrnu, tak mi doktor tvrdí, že jsem inkontinentní. No, není to blázen? Ani nevím, co to znamená, ale je to hezké slovo, že? A doporučil mi nosit pemprsky... chápeš to? Na smích pemprsky! Ať si je navlíká sám! Nezapomeň na Sašu, je to můj přítel, milovaný přítel.“

Napila se vody ze skleničky.

„Všechno, co potřebuješ do toho svého článku, ti řekne moje rodina a Oldřiška. Brzy se zase všichni sejdou, ale při jiné příležitosti... s tím nic nenaděláme.“

Pak se na nás na oba podívala.

„Jednou se vrátím, hodně jsem udělala a hodně ještě potřebuju udělat, hodně se učit, sebe i druhé... tak to je... Učitel přichází, až když je žák připraven... můj čas přijde... a váš taky. Člověk se mění, když sám chce anebo potřebuje, nebojte se toho.“

Polkl jsem a podíval se na mladou Oldřišku. Mlčky svou prababičku poslouchala. I moje novinářská výřečnost byla v háji.

„A teď si potřebuju ještě promluvit s Emilkou, pošleš mi ji?“ Oldřiška přikývla a zvedla se hledat mezi přítomnými řečenou Emilku. Přivedla ženu asi sedmdesátiletou, na které bylo vidět, že v poslední době zhubla. Vypadala ztrápeně. Rozpačitě jsem uvolnil křeslo a došlo mi, že můj rozhovor se stoletou jubilantkou skončil. Snažil jsem se o srdečné rozloučení a podal jí ruku. Byla suchá a pevná.

„Rád jsem vás poznal, paní Bláhová, a přeji do dalších let hodně zdraví.“

Věnovala mi poslední krátký pohled.

„Když posloucháš, snaž se slyšet, mladíku... a ber to jako radu... ode mě. To máš na památku.“

Tu poslední větu jsem nenahrál. Možná proto mi pak ještě dlouho strašila v hlavě. Když o tom tak přemýšlím, vlastně celý život.

Vyšel jsem ven na terasu přízemního domku a přidal se ke kuřákům se zapálenou cigaretou.

„Zapálíte mi taky?“ Oldřiška nejmladší vyšla hned za mnou. „Jste nějaký zamklý, doufám, že se vás babička nějak nedotkla. Víte, ona v posledních dnech začala říkat všechno tak... na rovinu, svobodně. A vždycky se trefí do toho nejcitlivějšího místa. Celý život byla přímočará, ale teď... jako by konečně opravdu mohla říct každému to, na co dřív neměla odvalu, aby mu neublížila. A to, co vám řekla, to si určitě zasloužíte, tak jako my všichni.“

Oldřiška se na mě nedívala. Sledovala kouř, který zrovna pomalu vyfoukla.

„Myslím, že přesně ví, co dělá, co říká... ale nechává na každém, aby si to přebral.“

„Slečno Bláhová, já potřebuju napsat ten článek... potřebuju nějaké údaje, abych se měl čeho chytit.“

Podívala se na mě.

„Říkejte mi klidně Oldo nebo Oli, říkáme tak i babičce.

Tak údaje... myslíte děti, vnoučata, pravnoučata, praprnoučata... tak jo. A pojdte se na to posadit.“

Zapnul jsem diktafon.

„Sedm dětí, dvacet vnoučat, devětadvacet pravnoučat, šest praprnoučat. Prožila druhou i první světovou válku, a taky teroristické útoky v New Yorku...“

Nemohl jsem spát. Odpoledne strávené s rodinou Oldřišky Bláhové jsem měl pořád v hlavě. Chvillemi jsem byl dokonce rozrušený a naštvaný sám na sebe, a pořád jsem nevěděl proč. Nemohl jsem tomu přijít na kloub. Neopouštěl mě pocit, že mi něco důležitého uteklo, něco jsem nepo-

chopil, a přitom to bylo řečeno. Zmatené myšlenky střídalo prázdno a já jsem se úporně snažil je zaplnit něčím, co vím, ale někam to zapadlo a nedokážu si to vybavit.

Ještě chvíli jsem třestil oči na světlý obdélník okna. Pak jsem to vzdal a zvedl se z postele. Diktafon ležel na mém pracovním stole. Ale ten už jsem poslouchal třikrát a nic jsem nevymyslel. Taky jsem nic nenapsal. S vědomím, že článek o stoleté jubilentce má čas, jsem jej odsunul na příští páteční vydání. Ale přesto jsem se na diktafon pořád soustředil a pustil si záznam z oslav po-čtvrté, popáté...

A pak najednou mě napadaly nádherné myšlenky.

Zapnul jsem počítač a začal je řadit tak, jak mi přicházely na mysl. Nevím proč, ale po poslední větě jsem se uslyšel, jak říkám: „Nepočká, ten článek nepočká, vyjde co nejdřív a je skvělý. Díky, babi Oldo...“

Aniž bych si to po sobě přečetl, odeslal jsem článek do redakce, počítač jsem vypnul, zalezl do postele a spokojeně usnul. Byly skoro tři hodiny ráno.

Ráno doma bylo kruté, a v redakci ještě krutější. Cítil jsem se nevyspalý a nesoustředěný. Sesypaly se na mě informace, dotazy, akce a nehody, které bylo nutno zaznamenat a dostat do tisku, dokud jsou žhavé. Na Oldu jsem si ani nevzpomněl.

Zpráva o její smrti mě napřed zarazila, pak rozesmutnila. Zemřela tři dny po svých stých narozeninách. Mohl jsem z toho udělat senzaci... něco v tom smyslu, že stará žena předpověděla svou smrt.

Jen jsem vytáhl svůj článek z předminulé noci a s údivem četl o stoleté, duševně mladé dámě, která oslavila své narozeniny s celou početnou rodinou a svým jiskřivým a moudrým myšlením dokáže být oporou a rádcem

i své pravnučce. Byl to jeden z nejlepších článků, jaké jsem kdy napsal.

Vybral jsem tu nejlepší fotku. Pro mě byla symbolická. Zachytil jsem přesně ten okamžik, kdy pravnučka Oldřiška podává své prababičce sklenici vody. Pocit z fotografie byl ale jiný. Obě ženy na ní byly propojeny laskavým pohledem očí a stejně laskavým úsměvem. Tím pravým symbolem však byla čistá voda ve sklenici. Vypadalo to, že ji podává prababička své pravnučce. V té sklenici bylo něco víc než jen čistá voda, bylo to něco jako poselství. Čisté, průhledné a prosté.

Možná jsem to tak cítil jen já, trochu zaskočený událostmi a smutkem, který teď dívka na fotografii jistě cítí. Najednou jsem se s ní moc chtěl setkat a nějak jí pomoci.

Ale nevěděl jsem jak. Tak jsem fotku v počítači ještě upravil a vytiskl ji ve velkém formátu. Byla ještě úžasnější a nemohl jsem se na ni vynadívat. Věděl jsem, že ji brzy dám Oldřišce a udělám jí tím velkou radost.

Ještě ten den jsem fotku zarámoval, a když jsem ji věšel nad svůj pracovní stůl...

Když posloucháš, snaž se slyšet, mladíku... zaznělo mi někde za pravým uchem. Ta jediná věta, kterou jsem nenahrál. Tehdy mi poprvé naskočila husí kůže a v tom okamžiku mi bylo jasné, že musím pro Oldřišku vytisknout ještě jednu fotografii, protože ta nad mým pracovním stolem už tam zůstane.

Alexandr

„Kouříte?“ nabídl jsem muži na lavičce vedle sebe cigaretu, abych nějak zapředl hovor.

„Ne.“ Svou krátkou odpověď doplnil povzdechem a klidným pohybem zkušeného kuřáka si nabídl z mé plné krabičky cigaret a nechal si připálit. Se stejným povzdechem vyfoukl prvního šluka a zatvářil se labužnický. Konečně jinak než smutně.

Navštívil jsem Sukovy brzy po ránu a usadili jsme se s Alexandrem za domem na zahradě.

„Chutná mi to,“ pronesl s pohledem upřeným na hořící konec cigarety a znovu potáhl. „Patnáct let jsem nekouřil.“

Opět bylo ticho. A já už jsem se radoval, že naše společná neřest bude alespoň nějakým začátkem hovoru!

Nebyla. Mlčky jsme seděli a sledovali dým, který byl v čistém ranním vzduchu obzvlášť nápadný a hustý. I když se zdálo, že je bezvětří, dým se malinko stácel doleva. Měl krásnou modrou barvu a mizel v živém plotě nalevo od nás. Plot byl řídký, a tak jsem fascinovaně sledoval, jak z něj na druhé straně kouř vychází v úplně jiné podobě. Jako by ho ta sytá zeleň přeměnila v bílé, půvabné a klidné proužky.

Uklidnil jsem se. Nakonec, proč bych si nemohl jen tak v pohodě posedět s cizím mužem? Stejně jsem za ním přišel jen proto, že si to stará paní přála.

Od jejích narozenin uplynuly tři týdny a já, zavalen důležitou prací, jsem si občas při pohledu na fotografii vzpomněl na ni i na mladou Oldu. Ta mi zavolala po pohřbu

a poděkovala za krásný článek v novinách. Fotku jsem jí ještě nedal.

S návštěvou u Alexandra Suka jsem také vyčkával, a určitě jsem udělal dobře. Nevím, jak moc se trápil, ale bylo vidět, že je smutný, moc smutný. Tak jsem se odhodlal to ticho na jeho zahradě za domem přerušit jako první.

„Pane Suku, věřte mi, že bych vás neobtěžoval, ale paní Oldřiška mě požádala, ať za vámi zajdu, a já jsem jí to slíbil. Říkala, že jste nemocný a nepřijdete na její oslavu. Tak mám pro vás od ní vzkaz, pokud ho chcete slyšet.“

Pan Suk se usmál, lehce kývl a očima pomalu bloudil po stromech v sadu za domem. Vypadalo to, že ty jabloně a švestky počítá.

Nenápadně jsem si prohlížel jeho profil. Byl spíš přirozeně snědý než opálený, kdysi tmavé vlasy ustupovaly dozadu zřetelnými kouty a šedivěly. Podobně ustupovalo mírně dozadu i čelo s několika výraznými vráskami. Jeho opuchlá víčka a kruhy pod očima mi ale nebránily si o něm myslet, že vypadá dobře. Kdybych byl ženská, řeknu, že je hezký. Takový mužný. Celkově působil jako dobře rostlý, vysoký a příjemný chlap. Ruce měl velké, ale laskavé a klidné. Hmatatelný smutek mu dával něco navíc, svým způsobem ho zdobil. Flanelová károvaná košile a hnědé manšestráky byly přesně to, co mu sedělo.

„Hmm... Olda...“

Sklonil hlavu, natáhl před sebe nohy a sepjal v klíně konečky svých velkých prstů. Lehce u toho pokyvoval hlavou. Považoval jsem to za souhlas a slovo od slova jsem mu zopakoval, co mu paní Bláhová vzkázala. Nedal jsem se přerušit, ani když si oběma rukama promnul obličej a oči. Ani když mě napadlo, že se možná rozpláče.

Nerozplakal se. Naopak. Tiše se usmíval a znovu se díval do dálky. A mě napadlo, co asi pojilo stoletou ženu a muže kolem šedesátky, sedícího vedle mě.

„Tak Oldřiška chtěla, abyste mě navštívil... Pokud to chtěla, měla k tomu důvod.“

„Víte, mám všechno nahrané na diktafonu a mám ho s sebou, dělal jsem s ní rozhovor kvůli tomu článku do novin. Takže jestli chcete...“

„Ne, prosím, teď ještě ne, já vám věřím, ten článek jsem četl, byl dobrý..., ale Olda chtěla, abych vám vyprávěl něco jiného, vím, co chtěla. Říkal jste, že jste novinář?... Hmm... tak to jediné nechápu. S novinami to nemá nic společného a určitě o tom nebudete psát... ani to nejde. Ale poslala vás za mnou... máte vůbec čas a trpělivost mě vyslechnout?“

Zarazil jsem se. O ničem takovém jsem nepřemýšlel.

„Podívejte se, jestli si Olda přála, abyste mě navštívil a o všem se mnou mluvil, tak vám to všechno asi mohu říct... a vy si s tím udělejte, co chcete. Možná mě máte jen vyslechnout, možná vás to má ovlivnit... věřím, že vás Olda odhadla dobře.“

Ze zamyšlení ho vytrhly tiché a pomalé kroky.

„Tati, maminka vám posílá koláče.“

Asi třináctiletý kluk se soustředěně vyplazenou špičkou jazyka položil na starý kuchyňský stůl velký talíř buchet. Pak si spokojeně vydechl. „Mamka nese kávu.“ Na otce se usmál, mě si podezřívavě prohlížel velkýma, tmavýma očima. To jediné snad měl po svém otci. Jinak byl drobný a stydlivý. Když pokládal talíř na stůl, všiml jsem si, že má něco s malíčkem na levé ruce. Celá levá ruka byla jiná než on. Jako by s ním nechtěla spolupracovat. Ale ten kluk se choval úplně přirozeně a dodával tím jistotu i své levé ruce.

„Děkujeme, Pavlíku, dáme si, že?“ obrátil se ke mně. Najednou vypadal nějak jinak.

Ožil. Celý jakoby ožil. Chytil svého syna za „tu“ ruku a poplácal ji. „A ty už jsi snídal?“

„Dávno, můžu jít ven?“

„Už jsem mu to dovolila,“ odpověděla na synovu otázku paní Suková a položila na stůl dva hrnky s kávou.

A otec svého syna pořád držel za ruku. Za levou ruku. Tiše ji hladil a mě napadlo, že mi dává možnost, abych si jeho postižení pořádně prohlédl. Malíček byl nevyvinutý, chyběl poslední článek, ty další byly křehké a přirostlé k prsteníčku. Tím byla pohyblivost obou prstů omezená. Otec mu tu kratší ruku naučeným pohybem promnul a dal souhlas k něčemu, o co ho syn tiše žádal.

„Nedáš si kafe s náma?“

Pavlík radostně odběhl a Alexandr se obrátil ke své ženě. Bezostyšně si mě prohlížela přísným pohledem. Pak se ale usmála, a to jí slušelo mnohem víc. Vypadala starší než její manžel, ale věděl jsem, že je o dva roky mladší. Bylo to tím, že měla víc vrásek a celkově působila unaveněji, i když sportovní postava jí zase roky ubírala. Možná kdyby se nechala ostříhat... podle mě jí blond mikádo neslušelo. Něco v ní působilo razantně a já jsem nedokázal odhadnout, jak se to „něco“ může vůči mě projevit. Zneklidňovala mě.

„Jsem Věra Suková,“ představila se mimochodem a mě ke slovu nepustila.

„Víš, že musím do práce,“ políbila manžela na tvář. V hlase měla přízvuk, který mi něco připomínal, něco hezkého.

„Ale až se vrátím, tak si spolu dáme pořádné kafe...“ Potom se na nás oba mile usmála, a nakonec ještě věnovala jeden pohled manželovi.

„Užijte si hezký den, já nevím, kdy dnes přijdu.“ A byla pryč. Tu razanci měla i v chůzi.

„Moje žena je Slovenka, poznali jsme se, když jsem tam sloužil na vojně,“ potřeboval mi vysvětlit Alexandr. „Byla

to vojanda jako řemen a do takové jsem se zamiloval... já jsem byl taky voják...“

Pak bylo ticho. Nevěděl jsem, na co se ptát a jestli mi vůbec chce něco říct.

„Máme tři děti, tři dcery, nejmladší je Pavlínka...“

Smutek se najednou změnil v hmatatelnou bolest. Alexandr ale odhodlaně zvedl hlavu a rychle pokračoval, jako by měl strach, že jindy se už k řeči o své rodině neodhodlá.

„Pavlínka od nás odešla. Bylo jí čtrnáct. Pak se jednou vrátila, a od toho dne, vlastně od té noci... najednou bylo všechno jinak. Ničemu jsem nerozuměl.“

Soustředěně míchal svou kávu a klidným hlasem začal pomalu mluvit.

„Olda mi pomohla to pochopit. Měla zvláštní dar. Kdysi měla nehodu, byla čtyři dny v bezvědomí po úrazu hlavy, a potom se u ní projevil zvláštní schopnosti. Moc mi pomohla... bude mi chybět. Ale řekla, že teď už to všechno dokážu sám, a já jí věřím.“

Seděl jsem a poslouchal. Ten den poprvé a potom pravidelně skoro celý srpen. Naslouchal jsem příběhu muže, kterému by on sám nevěřil, kdyby jej neprožil. Svěřoval se mi se vším a já jsem tehdy nevěděl proč. Dnes už to vím.

1.

Řinčení zvonku se rozléhalo ztichlým domem, v přízemí rvalo uši a vymrštilo do sedu dvě vyplašené dívky. V patře v ložnici rodičů se z jedné strany manželské postele ozvalo zmatené: „Poplach! To je poplach...!“

Na druhé straně šátrala žena v polospánku po budíku. Řinčení zvonku na okamžik ustalo, a v té tiché vteřině se paní Věra Suková konečně střelila a budík z nočního stolku smetla. Ještě než dopadl, řinčení ode dveří se ozvalo znovu. Dlouhé, nepříjemné a nekompromisní.

„To není poplach, to je zvonek u hlavních dveří,“ snažila se Věra ten zvuk překřičet a uklidnit zmateného manžela.

Spustila nohy z postele, jednou z nich zavadila o budík. Zvedla ho.

„Sakra, který blbec... panebože, snad se nic nestalo.“

Ručičky ukazovaly deset minut po jedné. Zvonění nepřestávalo. Nadávky z druhé strany postele byly hrubší a vzteklejší, protože Alexandr si uvědomil, že poplach to být nemůže. Ten se vyhlašoval telefonem... a navíc... teď už přece žádný nehrozí...

„Nech toho nadávání, půjdu se tam podívat sama.“

Věra, už probraná, se rychle rozhodla. Jednou rukou popadla župan a za chůze si obouvala teplé papuče. Bylo chladno a oni ještě netopili. Stáhla si župan v pase a popíchlala ze schodů k hlavním dveřím. Celou dobu ji provázelo nepříjemné a hlučné zvonění. Když odemykala, zněl jí ostrý zvuk přímo nad hlavou a přiváděl ji k zuřivosti. Levou rukou rozsvítila.

„Co to je za debila?“ zacloumala klikou dveří a ty se prudce rozletěly. Zvonek pořád doprovázel její vzteklé pohyby.

Najednou bylo ticho. Postava stojící přímo ve světle z chodby pustila tlačítko zvonku a pomalu připažila pravou ruku. Ticho narušoval jen šumící déšť.

Napětí mezi oběma ženami přešlo ve tváři paní Věry v překvapení. Byla zaskočená. Čekala cokoliv, ale tohle?

V dešti před dveřmi jejich domu stála její dcera, kterou víc než rok neviděla. Zplihlé, mokré pramínky vlasů se jí lepily na čelo a na tváře. Stékaly jí společně s deštěm za límec a na ramena příšerného zeleného kabátku do půli stehen. Oči matky se zastavily na objemném pase, který její divoký oblek ještě zdůrazňoval.

„Ježíšikriste, ty jsi těhotná... cos to udělala!“ byla její první reakce. „Ty děvko, takhle se vracíš domů?“

Její dcera se ani nepohnula. Nezměnil se ani její výraz. Pohrdavě se na svou matku dívala, chtěla se jí vysmívat a ranit ji. Její úsměv se ale změnil v nepřírozený škleb. Jako by si vychutnávala šok, který pohled na ni matce způsobil.

Když otevřela, vypadala vztekle. Pak, když ji poznala, působila vylekaně. A teď, když zaznamenala její těhotenství, ji znovu ovládl divoký vztek, umocněný jejími rozčuchanými vlasy.

Přesně tohle Pavla chtěla. Šokovat svou matku, naštvat ji, vidět ji bezmocnou a bezradnou, a pak se jí vysmát. Proto si vybrala ke své návštěvě hodinu po půlnoci, proto počkala na déšť, proto si oblékla ten neforemný zelený kabát, aby svůj stav ještě zdůraznila. Chtěla je probudit do chladné a nepříjemné noci. Věděla, že ještě netopí, že se u nich šetří... na všem. A ze srdce si přála, aby už neusnuli a v chladné noci cvakali zimou zuby až do rána, bezradní a zoufalí.

Ale k dokonalosti setkání jí chyběl otec. Potřebovala, aby ji viděl, svoji nepovedenou dceru, jak znovu odchází a nenechává ani sobě, ani jim žádnou šanci na návrat. Potřebovala od nich slyšet, že je to definitivní, navždy a napořád. Zнала je a byla na tu nádhernou scénu připravena. Jí stačil jen úsměv, pohrdlivý, povýšený.

„Co se děje, kdo je to?“

Z domu se ozval otcův hlas, chraplavý a zastřený spánkem.

Konečně. Sledovala výraz své matky, který najednou vyjadřoval strach.

„Proboha, jdi pryč! Proč jsi sem přišla? Co chceš? Jestli tě uvidí otec...“

„...tak co?“ promluvila konečně. „Co se stane? Zabije mě? Nebo aspoň zbije? Co? Dostanu výprask jako vždycky, když jsem nedělala to, co jste chtěli? Ale já jsem těhotná... a těhule se mlátit nesmí!“

Otočila se k matce bokem a sepjala ruce pod svým velkým břichem. Vítězoslavný škleb jí vydržel jen do okamžiku, kdy se otec objevil ve dveřích vedle matky a vytřeštil na ni oči.

„Co... co...“ vykoktal a zalapal po dechu tak silně, že někde v plicích mohl slyšet lehké pískání vlastního dechu.

„Tak, milí bývalí rodiče... Já jen, abyste věděli, jak se mám, i když je vám to možná jedno. Jak vidíte, mám se dobře a brzy porodím dítě... nebo dvě? Co myslíte? Břicho mám na to dost velký, ale u doktora jsem nebyla, tak nevím. Ani nevím, jestli to bude holka, nebo kluk. Je mi to jedno, víte? Je mi to úplně jedno. A stejně tak je to jedno jeho tatínkům.“

Pavčina pořád mluvila, protože viděla hrůzu v očích svého otce, jeho sípavý dech a zařáté pěsti. Bylo na něm znát, že nechce věřit tomu, co má před očima. Vypadalo to, že každou chvíli vybuchne, nebo aspoň zařve.

„Tatínků máme dost, vlastně zploditelů... a je nám jedno, který je ten pravý. Jim je to taky jedno. Vyspala jsem se z celou bandou... tak jak to můžu vědět, že?“

Pavčina se najednou zarazila a udělala krok dozadu. Lekla se, že po ní otec skočí.

„Ty kurvo, ty děvko...“ unikalo z něj syčivě a začal se kývat. Jeho žena ho chytila za loket.

„Pojď odsud...“

Pak se obrátila k dceři.

„Jdi pryč, nebo tě zabije... nevidíš, co to s ním dělá?“

„Ale vidím,“ pokračovala už klidněji Pavčina. „Jen vám to chci všechno dopovědět.“

A rychle pokračovala. „Budete mít vnuka... nebo vnučku... ale nikdy, nikdy to dítě nevidíte. O to se postarám. A já ho taky nevidím. Hned po porodu ho dám k adopci, anonymně, abyste se nikdy nedozvěděli nic o něm, ani o mně...“

Zase o krok couvla. Otec už vypadal dost nebezpečně. Strach, který ji najednou přepadl, byl ale jiný než v době jejího dětství. Tehdy měla strach z každého svého kroku, všechno, co udělala, bylo špatně. Dnes se jim přišla ukázat, aby viděli, že je opravdu všechno špatně, že konečně mají důvod říct jí, že dělá všechno jinak, než jak si přejí oni, že je špatná a zkažená... Přišla jim ukázat, jak vychovali svou hroznou nejmladší dceru, a hlavně – přišla jim ublížit. A viděla, že se jí to povedlo.

Otočila se k odchodu. Zaslechla za sebou hluboký a sípavý dech otce, neschopného řeči. Ještě se otočila.

„Po kom to vaše vnouče, ten malý parchant, asi bude? Po tobě?“ zadívala se na matku. „Nebo po tobě?“ sjely jí oči na otce. „A bůh ví, jaké vůbec bude, ujíždím trochu na drogách... ono je to vlastně jedno, vyjde to nastejno, hlavně že vy dva si rozumíte...“

„A...“ Poslední větu už nedořekla.

Jejímu otci se vymrštily ruce. Celá horní polovina jeho těla se nachýlila jejím směrem. Cítila, že by po ní opravdu skočil, kdyby ho matka nedržela pevně v pase. Rychle pospíchala k autu, kterého si nikdo z těch dvou ve tmě a v dešti nevšiml. Zabouchla dveře a než se auto rozjelo, ještě se podívala na své rodiče. Matka pořád držela otce v pase a on se zuřivě kymácel. Teď už spolu zápasili v dešti.

Lhostejně ze sebe shodila promočený kabát a utřela si vlasy do připraveného ručníku. To už byla daleko od nich, už je neviděla.

„A pozdravujte moje dvě starší sestřičky,“ dokončila šeptem poslední větu. Pak vyčerpaně opřela hlavu o zadní sedadlo a s uspokojením si představovala, co se „doma“... v tom domě, kde strávila příšerné dětství, odehrává.

Dítě v břiše kopalo až do bolesti. Snažila se uklidnit sebe i ten nečekaný a nechtěný život, který narostl do rozměrů, jež si v začátcích svého těhotenství nedokázala představit.

Byla spokojená. Vychutnala si to dokonale. Lhala vlastně jen v jedné věci, že bere drogy. Je pravda, že si čas od času něco dala, ale od chvíle, kdy zjistila, že je těhotná, byla čistá a přestala i pít... to jedno, dvě pivka a jedno cigáro mu snad neuškodí.

2.

V sousedním domě bylo ticho. Všichni spali. Všichni až na starou paní Oldřišku Bláhovou. Ta jen tiše ležela a nechávala své myšlenky volně proudit. Byla vzhůru skoro dvě hodiny. Slyšela přijet auto k sousednímu domu a věděla, že se něco stane. Celý den to cítila. Věděla, že dojde k velké změně, která se bude týkat i jí.

Teď už své pocity dokázala přijmout tak, jak k ní přicházely, přestala se jim bránit. Smířila se s tím, že má dar intuitivně předvídat, a teď už s ním dokázala žít a hlavně ho správně používat.

Věděla, že hned neusne, ale také že teď nic nenadělá. Byla ráda, že ví, že se něco závažného děje a že může pomoci. Věděla, že nastal čas a že je součástí příštích událostí, aniž by to sama mohla ovlivnit. Ani nechtěla... to, co má přijít, přijde. Jen netušila, jakým způsobem bude muset do života druhých vstoupit a jak moc to ovlivní její vlastní život.

Vracely se jí vzpomínky na dobu asi před patnácti lety, kdy spadla ze stromu. Česala jablka a dostala se až vysoko do koruny jabloně. Tiše se ve tmě usmála.

Jabloň... Strom, který zasáhl do jejího života a přivedl ji na jinou cestu. Všichni si tehdy mysleli, že se zabila. Ale ten strom ji naopak probudil k životu.

K jinému životu.

K jinému pohledu na běh života.

Bylo jí jednadsmdesát, když se pustila do česání jablek na jedné z jejich největších jabloní.

Byla to jablka k uskladnění na zimu a ona je poctivě trhala do košíku. Nahoře v koruně se pod ní tehdy zlomila jedna z větví a ona spadla. Skoro ze čtyř metrů. Nešlo ani tak o zlomeniny pravé ruky a pravé nohy, jako o úraz hlavy. Narazila hlavou o žebřík a čtyři dny prý byla v bezvědomí.

Jí to připadalo déle. Dlouhou, dlouhou dobu její mysl bloudila tichým, zapomenutým a přesto tak blízkým světem, jako by ho zrovna v té době měla celý poznat. Nejen to. Cítila, že lehce a svobodně proplouvá svými minulými životy a s nadhledem sleduje všechny chyby, kterých se dopustila. Ale jeden z životů si zapamatovala jako film, ve kterém hrála hlavní roli.

Byla starším mužem v Římě a měla překrásnou mladou ženu z bohaté a vážené rodiny.

Ale její žena trpěla svou vlastní zlobou a ona jí nedokázala pomoci. Věděla jistě, že se proto musí znovu vrátit na svět, aby našla způsob, jak pomoci ženě, která si nevěděla rady se svým životem, ovlivněna mocí peněz a nadřazeným postavením.

Ještě se toho musím hodně učit, ještě musím hodně pomáhat... byla myšlenka, kterou končil její návrat do minulosti, a ona se pomalu a k úžasu všech začala probírat z hlubokého bezvědomí.

Probrala se, ale nedokázala si vzpomenout, kde vlastně je a co se stalo. Po pár hodinách se jí znovu přitížilo a znovu ji obestřela bílá mlha. Na ten zážitek nedokázala nikdy zapomenout.

Někdo blízký ji vzal za ruku a pomáhal jí bílou tmou projít. Sklopila hlavu a nechala se vést. Rozeznala vysoký, hebký koberec světle zelené trávy. Otočila se a všimla si stop, které za ní po jejich krocích zůstávaly. Byly tak jasné, tak srozumitelné... ale byly jen jedny. Za tím, kdo ji vedl, žádné stopy nezůstávaly. Ani náznak dalších kroků. Nic.

Ještě se neotáčeš, ještě není čas.

Poznala hlas své babičky a vůbec ji to nepřekvapilo. Vždycky si byly blízké. Vnímala šumění... někde před sebou.

Mlha se rozestoupila jen natolik, aby jí ukázala strom. Velký strom, obsypaný květy... To šumění byla řeč stromu a jeho květů. Napadlo ji, že je to jabloň. Když přišla blíž, šumění příjemně zesílilo. Strom žil.

Zaklonila hlavu, ale na vrchol stromu nedohlédla. Zůstala stát a s tichým údivem se snažila vnímat krásu jednotlivých kvítků. Bylo to těžké. Strom jimi byl obsypaný a jeho velikost, větve, kmen a listy pro množství květů neviděla.

Vidíš ten strom? zaznělo jí v hlavě. Snaž se vidět květy. Ale nezapomeň, že strom, jeho větve, kmen a kořeny jim dávají sílu, i když je nevidíme.

Poslouchala hlas, který najednou zněl slavnostně.

Všichni jsme květy jednoho stromu, nezapomeň!

Některé z květů jsou nízko u země, jiné kvetou až na samém vrcholku, ale drží je ty nejtenčí větvičky. Některé kvítky jsou slabé a brzy je odvané vítr. Ne všechny se dočkají své včely a přemění se v plod. Ne všechny plody jsou zdravé. Je hodně škůdců.

Ne všechny plody se dočkají podzimní sklizně, aby v zimě posloužily k tomu, k čemu jsou určeny – svou zralostí, chutí a krásou obohatit jiné, být potravou, utišit hlad, pomáhat životu.

Strom najednou zašuměl jinak.

Plody na vrcholku bývají největší, ale také padají z největší výšky. Plody dole jsou často odtrženy před dozráním a nakousnuté končí v odpadcích.

Všichni jsme plody jednoho stromu.

I období spánku a čerpání nových sil patří k životu. Po zimě přichází vždy jaro.

A v procesu znovuzrození strom znovu rozkvete.

Nikdy na to nezapomeň. Všichni jsme květy jednoho stromu.

A teď se vrať...

Poslušně se otočila a ve svých vlastních šlépějích se vracela zpět. Vůbec nepostřehla, kdy zůstala sama, kdy ji známá ruka přestala provázet. Mlha se tiše rozplynula a ona otevřela oči.

Ležela v nemocnici s ovázanou hlavou, ruku a nohu v dlaze.

Teď ležela ve své posteli. S vědomím změny a s jistotou, že všechno je tak, jak má být.

Viděla oknem odjíždět auto a těhotnou ženu, která do něj ve spěchu nastoupila. Mohla jen tušit, že to je sousedova nejmladší dcera Pavlínka, protože jí do tváře neviděla. Ale byla si tím jistá.

„Tak už přišel tvůj čas, Sašo, nejvyšší čas se otočit, přijmout svého učitele a zvolit jinou cestu. Věřím, že jsi připravený... věřím, že máš dost odvahy... neboj se, pomůžu ti...“ šeptala si pro sebe Oldřiška.

V duchu si vybavila krásné oči svého souseda. Ona v nich tu hloubku viděla. Mlčky nahlížela na jeho život přes společný plot jejich zahrad a občas spolu prohodili pár slov. S tím, jak se choval ke svému okolí, k rodině a hlavně k dětem, celou svou bytostí nesouhlasila. Ale ne-

mohla s tím nic dělat. Až teď... teď se to snad zlomí. K ní nikdy hrubý nebyl. Cítila, že se jí vyhýbá a že je z její přítomnosti rozpačitý.

„Prosím, dej trpělivost jemu i mně...“ šeptala svou zvláštní modlitbu.

„S vděčností přijímám do svého života všechno dobré... děkuji za lásku, přátelství a hojnost, kterou mi dáváš. Děkuji za dar, který jsem dostala, a slibuji, že ho budu užívat jen k dobru... pro ostatní i pro sebe. Děkuji za Tvé vedení a za schopnost rozdávat to, co přijímám. Prosím o vedení pro svého souseda Alexandra, pro všechny své děti, pro svou rodinu, své blízké a všechny, kdo věst potřebují. Děkuji za svou svobodu a schopnost rozhodovat se sama za sebe.

Děkuji, že umím dávat volnost druhým a hledat svou vlastní cestu.“

Krátce vydechla, zavřela oči a lehce se usmála.

Všechno je tak, jak má být, všechno je v dokonalém pořádku a všechno dává smysl.

Svoji modlitbu už dokončila v duchu a s pocitem bezpečí. Jen na okamžik pocítila smutek z těžkého období, které Alexandra čeká. Jen na okamžik pocítila nebezpečí smrti, ale také novou nadějí. Pak už z toho smutku měla jen radost.

Děkuji, že mě učíš trpělivosti..., a dej prosím sílu mému tělu, budu ji potřebovat.

S jistotou, že všechny její prosby budou beze zbytku vyslyšeny, klidně usnula.